

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการวิจัยในเรื่องทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังที่มีภูมิหลังต่างกันในเรื่องจำจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่เคยมีใครศึกษามาก่อน ดังนั้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังจึงมีไม่มากนัก จึงจะขอลำถึงเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ผู้วิจัยสามารถศึกษาได้ ในการกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนได้แก่

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ผลงานวิจัยในประเทศ
3. ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยจะเสนอหลักการเกี่ยวกับความหมายของทัศนคติ องค์ประกอบของทัศนคติ การเปลี่ยนทัศนคติ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทัศนคติทางการเรียน การจัดการฝึกอาชีพผู้ต้องขังในประเทศไทย ประวัติเรือนจำและทัณฑสถานทั้ง 4 แห่ง และวิธีการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทัศนคติ

- ก. ความหมายของทัศนคติ ความหมายของทัศนคตินั้นมีผู้กล่าวไว้หลายท่าน

อาทิเช่น

แอน อนาสตาซี (Anne Anastasi) กล่าวถึงทัศนคติว่าเป็นความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองของสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นกลุ่ม ๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ เช่น เชื้อชาติ หรือกลุ่มเผ่าพันธุ์ ประเพณี เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง¹

ฮิลการ์ด (Hilgard) กล่าวถึง ทัศนคติว่า ทัศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือต่อแนวความคิดใดแนวความคิดหนึ่งในทางเข้าหาหรือออกห่าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองไปในทางเอนเอียงที่จะไปในลักษณะเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวได้อีก²

เชดคัทตี้ ไชวาสิโน ได้สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้³

โรคิช (Rokeach) ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ⁴

โบการ์ดัส (Bogardus) กล่าวว่าทัศนคติคือแนวโน้มของกิริยาอาการที่จะเห็นด้วยหรือต่อต้านบางสิ่งบางอย่างในสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้แล้วแต่จะเห็นว่าสิ่งนั้นมีค่าในทางบวกหรือทางลบ⁵

¹แอน อนาสตาซี, การตรวจสอบเชิงจิตวิทยา แปลโดย ประชุมสุข อาชาอำรุง และคณะ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 480.

²Ernest R. Hilgard, Introduction to psychology 4 th ed. (New York : Harcourt, Brace & Gavanovich, 1975), p.523.

³เชดคัทตี้ ไชวาสิโน, การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 58.

⁴Rokeach Milton, Beliefs, Attitudes and Values (SanFrancisco, Jossey. Bass, Inc.), p.112.

⁵Bogardus E.S, Fundamental of Social Psychology 2 ed. (New York : Century, 1931), p.62.

กิลฟอร์ด (Guilford) กล่าวถึงทัศนคติว่า ทัศนคติหมายถึงอารมณ์ที่ซับซ้อนของบุคคลในการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถาบัน หรือเรื่องราวทางสังคม^๕

ซูชิน อ่อนโคกสูง ได้สรุปความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกหรือความคิดที่มีต่อกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ซึ่งอาจเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี หรือทั้งสองทางก็ได้^๖

ในประมวลศัพท์ บัญญัติทางวิชาการศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าหมายถึง ท่าที ความรู้สึกของคนซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงขับอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์พร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง^๗

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า ทัศนคติหมายถึงพฤติกรรมหรือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้านหรือทั้งสองทางก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ว่าจะเห็นว่าสิ่งนั้นมีค่าในทางใด

๕. องค์ประกอบของทัศนคติ ทัศนคติมีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการคือ

1. ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด (Cognitive Component) เป็นการตอบสนองต่อบุคคลในลักษณะของการรับรู้ อันสืบเนื่องมาจากความคิดความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของสิ่งปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิจัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับทำให้ทัศนคติที่แสดงออกมาในแนวความคิดว่าอะไรถูกอะไรผิด

^๕ Guilford J.P., General Psychology (New York : D Van Nostrand company, 1952), p.214.

^๖ ซูชิน อ่อนโคกสูง, ทัศนคติต่อการสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2518), หน้า 6.

^๗ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลศัพท์บัญญัติทางวิชาการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2499), หน้า 16.

2. ความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิด ความเชื่อ ถ้าบุคคลมีความคิดในแง่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ทักษะคติจะแสดงออกในรูปของความรัก ความโกรธ ความชอบ ความพอใจ ความเกลียด หรือความไม่พอใจ

3. พฤติกรรม (Behavior Component) คือความพร้อมที่จะกระทำ เป็นผลเนื่องจากความคิด และความรู้สึกซึ่งออกมาในรูปของพฤติกรรม โดยการยอมรับหรือปฏิเสธ และเป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้^๓

สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม กล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญของทัศนคติ ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คนเราได้รับทัศนคติจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตบางครั้งได้รับจากการเอาอย่างซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยที่มีอายุน้อย สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อนฝูงของเด็ก มีอิทธิพล ต่อการสร้าง ทัศนคติของเด็กวัยในระยะเริ่มต้นทั้งสิ้น

2. ทัศนคติเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่เด็กหรือบุคคลใช้พิจารณาสิ่งแวดล้อม นั่นคือบุคคลพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในแง่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะคนเรามีทัศนคติไม่เหมือนกันเด็กบางคนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนก็มองว่า ครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ เด็กบางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูก็คิดว่าครูเป็นผู้คอยจับผิด

3. บุคคลแต่ละบุคคล ย่อมมีทัศนคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือต่อบุคคลเดียวกันแตกต่างกันออกไปได้หลายลักษณะแล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

4. ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจจะเป็นสิ่งที่ถาวรตลอดไป หรือชั่วคราวก็ได้ ทัศนคติบางอย่างที่อยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทัศนคติที่

^๓ไพบุยย์ อินทริวิชา, หลักและวิธีการจัดเจตนาคติ (กรุงเทพมหานคร : กองการวิจัย การศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527), หน้า 17.

มั่นคงถาวร ย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพมาก และการเปลี่ยนแปลงย่อมมีได้ยาก
อย่างไรก็ดี การแนะแนวที่ดี ตลอดจนวิธีการสอนที่ดีของครูย่อมทำให้เด็กเปลี่ยนทัศนคติไปในทาง
ที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

5. ทัศนคติ มีผลกระทบต่อการเรียนของเด็กมาก ฉะนั้นถ้าเด็กคนใดมี
ทัศนคติที่ดีต่อการสอนของครู และต่อตัวครูแล้ว เด็กมักได้รับความสำเร็จจากการเรียนนั้น ๆ ใน
ทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กมีทัศนคติและการสอนของครูในทางที่ไม่ดีแล้ว การเรียนของเด็กมักจะ
ล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่ เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความท้อแท้ในการเรียนต่อ ผลสุดท้ายเด็กก็หาทาง
ออกไปในลักษณะในทางที่ไม่พึงประสงค์เช่น หนีโรงเรียน ชักคำสั่งของครูรังแกเพื่อน เป็นต้น¹⁰

สก๊อทท์ (Scott) กล่าวว่า การศึกษาทัศนคติ จำเป็นต้องศึกษาถึง
ลักษณะของทัศนคติดังนี้คือ

1. ทิศทางของทัศนคติ (Direction) ทัศนคติแสดงออกได้ 2 ทิศทางคือ

1.1 ทัศนคติเชิงนิมมาน หรือ ทัศนคติทางบวก (Positive) เป็น
ความโน้มเอียงของอารมณ์ในทางชอบ พึงพอใจ คล้อยตาม หรือเห็นด้วย ทำให้บุคคล แสดงออก
หรือปฏิบัติในทางที่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ

1.2 ทัศนคติเชิงนิเสธ หรือทัศนคติทางลบ (Negative) เป็น
ความโน้มเอียง ทางอารมณ์ ในลักษณะไม่พึงพอใจ เกลียดหรือต่อต้านไม่เห็นด้วยทำให้บุคคล
เกิดความเบื่อหน่าย หนีให้ห่างจากวัตถุ หรือสถานการณ์นั้น ๆ

2. ระดับของทัศนคติ (Magnitude) หมายถึง การที่บุคคลแสดงความ
รู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจมีความรู้สึกเพียงผิวเผิน เล็กน้อย หรือลึก ทัศนคติดระดับผิวเผินจะ
ไม่มีความคงที่ เปลี่ยนแปลงง่าย ส่วนทัศนคติดระดับลึกจะคงทนถาวรและเปลี่ยนแปลงมาก

¹⁰สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แพรววิทยา, 2518), หน้า 100-101.

3. ความเข้มของทัศนคติ (Intensity) หมายถึง ปริมาณของความรูสึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งปรากฏในรูปของความรูสึกต่อสิ่งนั้นมากหรือน้อยเพียงใด¹

จากการศึกษาองค์ประกอบและลักษณะของทัศนคตินั้น อาจสรุปได้ว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล และเมื่อทัศนคติเกิดขึ้นแล้ว จะแสดงออกโดยทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรูสึกทางด้านอารมณ์อย่างใกล้ชิด ฉะนั้นทัศนคติทางการเรียนจึงประกอบไปด้วย ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรูสึก และแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมโดยการยอมรับหรือปฏิเสธซึ่งสามารถศึกษาและสังเกตได้ ในการศึกษาทัศนคติ จะศึกษาความโน้มเอียงของอารมณ์ ความรูสึก หรือความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ค. การเปลี่ยนทัศนคติ

ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชน หรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจและมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรูสึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย² ข้อมูลที่บุคคลได้รับ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองดีขึ้นสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ สามารถแสดงค่านิยมให้ผู้อื่นทราบได้ และไม่ขัดต่อปฏิธานที่ตั้งไว้³

ง. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เทรนดิส (Triandis) ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ว่า เกิดจากความไม่สอดคล้องในตัวบุคคลซึ่งความไม่สอดคล้องนี้เกิดจากการได้รับข้อมูลใหม่ หรือประสบการณ์ใหม่ซึ่งขัดแย้งกับความคิด ความเข้าใจเดิม บุคคลจึงต้องพยายามปรับเพื่อให้เกิดความ

¹William A. Scott, "Attitude Measurement", In the Hand book of Social Psychology (1968) : 206-210.

²Triandis, C. Harry Attitude and Change (New York : John Wiley and Sons, Inc. 1971), p.143.

³Ibid., p.p. 152-153.

สอดคล้อง คือ ให้ความคิดสัมพันธ์กับพฤติกรรมโดยวิธี เปลี่ยนความคิดให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือพยายามหาข้อมูลมาสนับสนุนความคิดเดิมของตนเอง หรือหลีกเลี่ยงไม่รับข้อมูลที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น¹⁴

เชอริฟและเชอริฟ (Sherif and Sherif) ได้ตั้งทฤษฎีการเปลี่ยนทัศนคติว่า ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้โดยมีความสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับความคิดที่เกี่ยวกับตนเองรวมอยู่ด้วย การเกิดทัศนคติเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิม กับข้อมูลที่ได้รับถ้าแหล่งข้อมูลเป็นตัวแทนของกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ข้อมูลที่ได้รับใหม่นี้จะทำให้บุคคลสงสัยว่า ทัศนคติของตนคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่มบุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนทัศนคติตามข้อมูลที่ได้รับเพราะเชื่อว่าถูกต้องตามมาตรฐานของกลุ่ม¹⁵

เลสเทอร์ ดี โคร และแอลิซ โคร (Crow Lester and Alice Crow) ได้กล่าวว่า ผลสำเร็จในการให้การศึกษาแก่เด็กในโรงเรียนใด ๆ ก็คือ การช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดี โดยการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่เด็ก เขาทั้งสองยังย้ำอีกว่าความเมตตา ปรานีและความเห็นอกเห็นใจที่ครูแสดงต่อเด็ก ตลอดจนความสำเร็จในการทำงานที่ครูมอบหมายให้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่เด็ก และจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่ทัศนคติที่ดีให้แก่เด็ก และจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของเด็กด้วย¹⁶

¹⁴Triandis, C. Harry Attitude and Change (New York : John Wiley and Sons, Inc. 1971), p.p. 78-79.

¹⁵Sherit, Muzater and Corolyne W. Sherif, Social Psychology (New York: Harper and Roe., 1964), p.93.

¹⁶Crow, Lester D., and Alice Crow, Mental Hygiene, Mc Graw. Hill book Company, Inc., (New York, 1951), pp. 100-101.

ทิงเคอร์ (Tinker) กล่าวว่า ทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวส่วนบุคคล และการปรับตัว ทางสังคมอย่างมาก การที่เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ครู เพื่อนนักเรียน และการอ่าน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทักษะที่ดีต่อการเรียนและการอ่านจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน ส่วนทัศนคติที่ไม่ดี จะได้ผลตรงกันข้าม นั่นก็คือจะทำให้การเรียนล้มเหลวได้ การที่เด็กปรับตัวได้ดีทั้งทางส่วนตัวและทางสังคม จะช่วยให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน¹⁷

จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น เป็นสิ่งที่สามารถจัดกระทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคม ก็อาจทำให้บุคคลปรับทัศนคติของตนให้เหมาะสมกับสภาวะของสังคมเพื่อช่วยให้ตนปรับตัวเข้ากับสังคมดีขึ้น นอกจากนี้การเสริมแรงและการเลียนแบบก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เช่นเดียวกัน

จ. ทัศนคติทางการเรียน ทัศนคติทางการเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการฝึกอาชีพของผู้ต้องขัง ทั้งนี้เพราะทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะก่อให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้อยากเห็นในวิชาชีพที่ตนเข้ารับการศึกษา ผู้ต้องขังจะเอาใจใส่ในการเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังเกิดความพอใจรู้สึกว่าการฝึกอาชีพที่ตนฝึกอยู่เป็นของสนุก น่าสนใจ เกิดความเพลิดเพลินใจ เห็นประโยชน์ และเมื่อผู้ต้องขังเกิดความพอใจในสิ่งที่ได้เรียนก็ย่อมที่จะขวนขวายหาความรู้ มีความพร้อมที่จะเรียนเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากทางเรือนจำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เมื่อออกจากเรือนจำไปแล้ว โดยไม่กระทำตนให้เป็นปัญหาสังคมต่อไปดังที่ น้าทพันธ์ จันทน์หอม กล่าวว่าถ้านักเรียนรู้สึกพอใจ ถูกอารมณ์ในการกระทำหรือพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อตนหรือเพื่อนฝูง การกระทำของครูนั้นจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ส่งเสริมความสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อครู และ

¹⁷Tinker, Miles A. Teaching Elementary Reading, Appleton Century - Crofts, Inc., (New York, 1952), p.36.

การศึกษาเล่าเรียนอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในด้านการเรียนด้วย^{1๑}

ทัศนคติทางการเรียนที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลจะแสดงออกมาทางพฤติกรรมอย่างไร
อย่างหนึ่งได้ 2 ลักษณะคือ

1. การแสดงออกมาในลักษณะพึงพอใจ ชอบ ถ้าคนมีทัศนคติแบบนี้ต่อสิ่งใดสิ่ง
หนึ่งแล้วก็จะทำให้คนอยากปฏิบัติ อยากได้ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น เรียกว่าทัศนคติเชิงนิมิต
(Positive)

2. การแสดงออกมาในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ถ้าคนมีทัศนคติ แบบนี้ต่อสิ่ง
เข้าใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะทำให้คนเบือนหน้าย ซิงซัง อยากหนีให้ห่างจากสิ่งนั้น เรียกว่าทัศนคติ
เชิงนิเสธ (Negative)^{1๒}

ทัศนคติทางการเรียนจึงเป็นสภาพทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการคิด การกระทำ การ
เอาใจใส่เป็นอันมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่จะกำหนดแนวทางได้ว่าบุคคลประสบกับสิ่งใดสิ่ง
หนึ่งแล้วจะมีท่าทางต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะอย่างไรอย่างหนึ่งในการจัดเตรียมการเรียนการสอนจึง
เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดทัศนคติทางการเรียนในทางคล้อยตามหรือต่อต้าน

2. การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับประชาชนพลเมืองของชาติฉันใด ผู้ต้องขังในฐานะ
เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม สมควรส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการศึกษาเท่าที่บรรยากาศ
ภายในเรือนจำและทัณฑสถานจะอำนวยให้ฉันนั้น เป้าหมายหลัก ในการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังใน
เรือนจำก็เพื่อพัฒนาผู้ต้องขัง ให้มีทัศนคติที่ดีมีลักษณะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับสภาพชีวิต
ให้สอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวม ประกอบกับผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำและ
ทัณฑสถานส่วนใหญ่เป็นผู้ไร้การศึกษา หรือมีการศึกษาเพียงเล็กน้อยการจัดบริการการศึกษาในเรือน
จำจึงมีความสำคัญยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายและภารกิจในการให้การศึกษาดังนี้

^{1๑}นำทรัพย์ จันทน์หอม, "ความมุ่งหวังของนักเรียนต่อครูในเรื่องการลงโทษ และการให้
รางวัล" หน้า 90.

^{1๒}Jum C. Nunnally, Tests and Measurements (New York : MC
Graw-Hill book Company, Inc., 1959), pp. 300-301.

ก. เป้าหมายในการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ให้มีความรู้ ความสามารถ จนอ่านออกเขียนได้
2. เพื่อพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการดำรงชีวิตของผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับประชาชนพลเมืองดีโดยทั่วไป ด้วยการมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังมีความรู้ทั่วไปที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น เรียนรู้ เลข บวก ลบ คูณ หาร ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การรักษานามัย และหน้าที่พลเมืองดี
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเรียนรู้ถึงสภาพความเป็นไปแห่งโลกปัจจุบัน
4. เพื่อใช้กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริม ให้ผู้ต้องขังมีวัฒนธรรม และจริยธรรมที่ดีงามมีความใฝ่ใจในอันที่จะศึกษาเพิ่มพูนความรู้ต่อเนื่องอยู่เสมอ
5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความใฝ่ใจในอันที่จะศึกษาเพิ่มพูนความรู้ต่อเนื่องอยู่เสมอ
6. เพื่อประสานและพัฒนาโครงการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำรวมเข้าไว้ในส่วนหนึ่งของแผนการศึกษาแห่งชาติ²⁰

ข. ภารกิจในการให้การศึกษารวมทั้งเรือนจำและทัณฑสถานแก่ผู้ต้องขัง

การให้การศึกษารวมทั้งเรือนจำและทัณฑสถาน ถือว่าเป็นภารกิจอันสำคัญที่ทางเรือนจำปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยทางกรมราชทัณฑ์ได้ กำหนดกิจกรรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในส่วนที่เกี่ยวกับการให้การศึกษ แบ่งเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การให้การศึกษาระบบมีหลักสูตร ซึ่งได้แก่

1.1 การให้การศึกษาระบบวิชาชีพ

การให้มีการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานนั้น กรมราชทัณฑ์ ได้จัดในรูปแบบการศึกษาผู้ใหญ่ ตามหลักสูตรการศึกษาของกรม สอนวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จำแนกการศึกษารวมทั้งออกเป็น 4

²⁰ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑวิทยา (กรุงเทพมหานคร : บริษัทการพิมพ์, 2528),

ระดับ คือ ระดับ 1 สอนให้อ่านออก เขียนได้ หรือเทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, ระดับ 2 เทียบเท่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ระดับ 3 เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับ 4 เทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนผู้ต้องขังใดจะศึกษาในระดับใด นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ พื้นฐานการศึกษาเดิมของผู้ต้องขัง

1.2 การให้การศึกษาวชิชาชีพ

การศึกษาวชิชาชีพของผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ได้จัดในรูปของการศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเมื่อผู้ต้องขังเรียนจบหลักสูตรแล้วมีสิทธิ์สมัครสอบเพื่อเข้ารับประกาศนียบัตรตามสาขาอาชีพนั้น ๆ วิชาชีพที่เปิดสอนมีหลายสาขา คือ ช่างไฟฟ้า ช่างปูน ช่างเครื่องยนต์ ช่างเรียงพิมพ์ ช่างสีเบื้องต้น เรือนจำ และทัณฑสถาน แต่ละแห่งจะเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังเลือกวิชาชีพได้ตามความถนัดและสนใจ

1.3 การอบรมทางศาสนา

การอบรมทางศาสนาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานมี 2 ลักษณะ คือ การอบรมทางศีลธรรม และการอบรมธรรมศึกษา

2. การให้การศึกษแบบไม่มีหลักสูตร

การศึกษแบบไม่มีหลักสูตร เป็นการศึกษที่จัดให้ผู้ต้องขังทำงาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการฝึกวิชาชีพ กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้แก่ผู้ต้องขังทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่ออยู่ในเรือนจำ ซึ่งนอกเหนือจากการศึกษาสายวิชาชีพ ตามหลักสูตร โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

2.1 เพื่อให้ผู้ต้องขังทุกคนมีความรู้และวิชาชีพติดตัว สามารถออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ

2.2 เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการทำงานแก่ผู้ต้องขัง

2.3 เหตุผลทางการปกครองและรักษาระเบียบวินัยของเรือนจำ และทัณฑสถานเนื่องจากการทำงานเต็มเวลา จะทำให้ผู้ต้องขังไม่มีความคิดฟุ้งซ่าน กระวนกระวายใจ หรือความคิดที่จะฝ่าฝืนระเบียบวินัยได้

2.4 เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การใช้แรงงาน ผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราว

2.5 เพื่อให้ผู้ต้องขัง จะได้มีเงินสะสมไว้เป็นทุนสำหรับประกอบอาชีพ โดยเรือนจำจะจ่ายรางวัลเป็นผลประโยชน์ให้แก่ผู้ต้องขัง ในอัตราร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิ

เป็นเครื่องตอบแทน ความวิริยะอุตสาหะของผู้ต้องขัง

เรือนจำแต่ละแห่งจะมีการฝึกวิชาชีพและการทำงานของผู้ต้องขังไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพท้องถิ่น ที่เรือนจำนั้น ๆ ตั้งอยู่ และวัตถุดิบที่จะนำมาฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ซึ่งทางเรือนจำจะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมว่า จะฝึกวิชาชีพหรือทำงานประเภทใดบ้าง ทั้งนี้ได้คำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานและเน้นใช้วัสดุในท้องถิ่น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสามารถจำหน่ายได้ในท้องถิ่น เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้วสามารถประกอบอาชีพที่ฝึกอบรมมานั้นได้²¹

3. ประวัติเรือนจำและวิธีการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขัง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีเรือนจำทั้งหมด 4 แห่ง คือ เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา และทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดยที่เรือนจำทั้ง 4 แห่งมีประวัติ และวิธีการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขังดังนี้คือ

ก. เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา

1. ประวัติความเป็นมา

เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยราชการบริหารราชการส่วนกลางสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย เดิมตั้งอยู่ที่ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา และเรือนจำพิเศษพระนครศรีอยุธยาเดิมนั้นมีสถานที่ และบริเวณแคบไม่เพียงพอแก่การควบคุม และฝึกอบรมผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวันตามลำดับ กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนด อาณาเขตของเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยาขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่ควบคุมกักขังนักโทษที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 20 ปี ปัจจุบันเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยามีเนื้อที่ทั้งหมด 115 ไร่ 2 งาน 30 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายในกำแพง 18 ไร่เศษ จัดเป็นเรือนจำที่มีความมั่นคง

²¹ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย. รายงานประจำปีกรมราชทัณฑ์กระทรวงมหาดไทย 2529 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์เรือนจำกลางคลองเปรม, 2531), หน้า 15-21.

แข็งแกร่งในการควบคุมในระดับปานกลางเป็นหน่วยงานที่ขึ้นต่อกรมราชทัณฑ์ ตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทย ที่ 514/2522 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2522

2. การฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขัง มีทั้งการฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตร และไม่มีหลักสูตร และส่วนใหญ่เป็นการฝึกวิชาชีพแบบไม่มีหลักสูตรมากกว่า แยกได้ดังนี้

2.1 การฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตรของเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา มีระยะเวลาแน่นอน และปฏิบัติมาโดยสม่ำเสมอได้แก่ การฝึกวิชาชีพตัดผมชาย โดยขออนุญาต เปิดทำการสอนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทางจังหวัดได้กำหนดตัวบุคคลผู้เป็นวิทยากรในการฝึกสอนวิชาชีพนี้โดยมีค่าจ้างตอบแทน การเรียนการสอนเป็นแบบหลักสูตรระยะสั้น กำหนดเวลา 300 ชั่วโมง อนุญาตให้เปิดการสอนได้ครั้งละ 1 ห้องเรียน ประมาณครั้งละ 30 คน โดยใช้เวลาระหว่าง 06.30-08.00 น. และเวลา 16.30-18.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งการฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตรนี้ ผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร จะได้รับประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิด้วย โดยจังหวัดเป็นผู้ออกให้ และหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้เซ็นอนุมัติ แต่คงไม่อาจขยายการศึกษาได้มากเนื่องจากต้องใช้งบประมาณ จากทางจังหวัดเป็นผู้จัดสรรค่าใช้จ่ายให้เป็นค่าจ้างวิทยากร

นอกจากทางเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา มีการจัดการฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตรแน่นอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติแล้ว ยังมีการฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตรระยะสั้นเป็นครั้งคราว การฝึกวิชาชีพหลักสูตรสั้น ๆ นี้กรมราชทัณฑ์ได้สั่งการให้เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยาขอขยายการศึกษาวิชาชีพผู้ต้องขังให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างน้อย 5 สาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2530-2534 เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยาจึงได้ขอขยายการศึกษาไปจังหวัดและทางจังหวัดอนุญาตให้เปิดหลักสูตรระยะสั้น 120 ชั่วโมงได้เพียง 2 สาขา 2 ห้องเรียนคือ วิชาชีพช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ และวิชาชีพช่างเชื่อมโลหะโดยที่ทั้ง 2 สาขา เริ่มเรียนเวลา 06.30-08.00 น. และ 16.30-18.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ การเปิดสอนวิชาชีพแบบมีหลักสูตรนี้จะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับงบประมาณของทางจังหวัดอย่างไรก็ตามการสอนอย่างนี้ไม่ได้เปิดสอนประจำตลอดไปทั้งปี ต้องขออนุญาตจังหวัดทุกครั้งหากจังหวัดอนุญาตจึงจะดำเนินการได้ สำหรับหลักสูตรอื่น ๆ ที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ไม่ต้องอาศัยงบประมาณจังหวัดทางเรือนจำได้ติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและวิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา

เปิดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น 10 สาขา มีผู้เรียนมาถึง 450 คน สาขาละ 45 คน ผู้เรียน
 จบได้รับประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิทุกคน วิชาชีพที่เปิดเช่น ช่างเชื่อมโลหะไฟฟ้า การกนอม
 อาหาร การเกษตรทั่วไป ฯลฯ การเรียนการสอนใช้วิทยากรทั้ง 2 สถาบัน ร่วมกับเจ้าหน้าที่
 ของเรือนจำ หลักสูตรสถาบันฝึกสอน วิชาชีพเป็นผู้จัดเตรียมมาเองทั้งหมดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
 ใช้สถานที่ภายในเรือนจำ

2.2 การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตร ตามปกติไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้
 โดยเฉพาะ เมื่อผู้ต้องขังเข้าใหม่ ย้ายมาจากเรือนจำหรือทัณฑสถานอื่น ๆ ทางเรือนจำจะคัด
 เลือกจัดผู้ต้องขังเข้าโรงเรียนฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามที่เห็นสมควร โดยพิจารณาจากความรู้
 ความถนัด ความแข็งแรงของร่างกายการ ฝึกวิชาชีพใช้เจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบ
 ควบคุมโรงงานและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง โรงงานหนึ่ง ๆ มีเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบ
 ควบคุมโรงงานและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง โรงงานหนึ่ง ๆ มีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 2 คน เป็นผู้
 ให้คำแนะนำสั่งสอนหารูปแบบต่าง ๆ มาให้และใช้ผู้ต้องขังที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ หรือ
 ผู้มีความรู้จากภายนอกมาเป็นผู้ช่วยดูแลฝึกสอน และการฝึกวิชาชีพส่วนใหญ่เน้นการหารายได้เข้า
 ส่วนประจำไปพร้อม ๆ กันด้วยโดยแบ่งเป็นวิชาชีพที่อยู่ภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำภายใน
 เรือนจำได้แก่ วิชาชีพ ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ วิชาช่างโลหะช่างปูน ช่างจักสานช่างทอ ปลูก
 กระดาดและทำดอกไม้ประดิษฐ์และภายนอกเรือนจำได้แก่ วิชาชีพเลี้ยงสุกร และวิชาชีพเลี้ยงปลา
 สำหรับระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพ โดยทั่วไปจะฝึกกันเรื่อยไปจนกว่าจะพ้นโทษ หรือย้ายไปอยู่
 เรือนจำอื่น²²

ข. เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ประวัติความเป็นมา

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่เลขที่ 69 หมู่ที่ 10 ตำบล
 หัวรอ ถนนอุทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ภายในเรือนจำประมาณ 7 ไร่ 77 ตารางวา
 มีเรือนน้อยขนาดบรรจุผู้ต้องขังได้ประมาณ 700 คนเดิมเรือนจำนี้มีฐานะเป็นเรือนจำจังหวัดต่อมา
 พ.ศ. 2519 ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้เป็นเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยาจนกระทั่ง

²² สัมภาษณ์ ศุภชัย เล็งพานิช, นายศุภชัย เล็งพานิชหัวหน้างานธุรการ เรือนจำกลาง
 พระนครศรีอยุธยา, 17 กรกฎาคม 2532.

เมื่อ พ.ศ. 2523 ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 66/2523 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2523 ประกาศยุบเรียนจำกลางพระนครหรืออยุธยา แห่งนี้ และกำหนดอาณาเขตให้เป็นเรียนจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2524 โดยเรียนจำกลางพระนครหรืออยุธยา ได้ย้ายไปอยู่ที่ใหม่²³

2. การฝึกอาชีพ

การฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรียนจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา มีทั้งการฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตรและไม่มีหลักสูตร ดังนี้คือ

2.1 การฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตร มีเพียงวิชาชีพเดียวคือ ช่างตัดผมชายซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีหลักสูตร มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เป็นหลักสูตรระยะสั้น กำหนดเวลา 300 ชั่วโมงเปิดสอนครั้งละไม่เกิน 1 ห้องเรียน ผู้เรียนไม่เกิน 30 คน เวลาเรียนระหว่าง 06.30-08.00 น. และเวลา 16.30-18.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ เปิดสอนปีละ 3 ครั้ง จัดทำโดยขออนุญาตจากทางจังหวัดพระนครหรืออยุธยา ทุกครั้งที่เปิดทำการสอน โดยทางจังหวัดเป็นผู้จ้างวิทยากร และออกค่าใช้จ่ายให้แก่วิทยากร และมีประกาศนียบัตรให้แก่ผู้จบการศึกษาด้วย

2.2 การฝึกวิชาชีพที่ไม่มีหลักสูตร เจ้าหน้าที่โรงงานเป็นผู้ควบคุมการสอน โดยให้ปฏิบัติทุกวันตั้งแต่ 08.30 -16.30 น. ยกเว้นวันหยุดราชการ เน้นการปฏิบัติและประสบการณ์ตรงมากกว่าทฤษฎี การคัดเลือกผู้ต้องขังเข้าโรงเรียนฝึกวิชาชีพ จะพิจารณาจากพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์เดิม ประกอบกับจำนวนผู้ต้องขังแต่ละโรงงาน ฝึกทำงานโดยตรง มุ่งเน้นเพื่อหารายได้เข้าเรียนจัดการฝึกวิชาชีพ มีหลายสาขา ได้แก่ วิชาชีพช่างไม้โลหะ วิชาชีพช่างปูน วิชาชีพช่างจักสานไม้ไผ่ วิชาชีพช่างจักสานหวาย วิชาชีพทำพรมเช็ดเท้าด้วยใยมะพร้าว และแรงงานพับถุงกระดาษ²⁴

²³ สันติภาพ นิลสุวรรณ, "บรรยากาศสรุปกิจการเรียนจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา", วารสารเรียนจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา (1 สิงหาคม 2532), หน้า 2.

²⁴ สัมภาษณ์ อนันต์ศักดิ์ กฤษกร ณ อยุธยา, ผู้บัญชาเรียนจำจังหวัดพระนครหรืออยุธยา 22 พฤศจิกายน 2532.

ค. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา

1. ประวัติความเป็นมา

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนกลางขึ้นอยู่กับกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ตั้งอยู่เลขที่ 114/2 ถนนศรีสรรเพชญ หมู่ที่ 4 ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ทั้งหมด 71 ไร่ 3 งาน 48 ตารางวา แบ่งเป็นภายในกำแพง 20 ไร่ ที่เหลือเป็นบริเวณภายนอกกำแพง เดิมทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา กรมราชทัณฑ์ได้ตั้งให้เป็นเรือนจำชั่วคราวประตูชัย ขึ้นตรงกับเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 1266/2504 ลงวันที่ 11 กันยายน 2504 ต่อมา พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทยได้ยุบเลิกเรือนจำชั่วคราวประตูชัยแล้วกำหนดอาณาเขตเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ในเนื้อที่เรือนจำชั่วคราวทั้งหมด ตามคำสั่งที่ 131/2509 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2509 เพื่อใช้เป็นสถานที่ควบคุม อบรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังวัยหนุ่ม คดีเด็ดขาดแล้วอายุไม่เกิน 25 ปี และต้องโทษจำคุกครั้งแรก ครั้นถึงเดือนตุลาคม 2519 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้ประกาศยุบทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา แล้วตั้งเป็นสถานอบรมและฝึกวิชาชีพพระนครศรีอยุธยาขึ้น ในบริเวณทัณฑสถานวัยหนุ่มทั้งหมด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 217/2520 ลงวันที่ 21 เมษายน 2520 เพื่อดำเนินการควบคุมอบรมและฝึกวิชาชีพผู้รับการอบรมซึ่งมีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคม จนถึงปี พ.ศ. 2532 หลังจากที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทัวไปเรียบร้อยแล้ว สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ออกพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 22 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2519 จึงได้มีการปล่อยผู้เข้ารับการอบรมที่ถูกควบคุมตัวอยู่ตามสถานที่อบรมต่าง ๆ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทย จึงสั่งยุบเลิกสถานอบรมและฝึกวิชาชีพพระนครศรีอยุธยา และได้กำหนดอาณาเขตสถานอบรมทั้งหมดเป็นทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 716/2522 ลงวันที่ กันยายน 2522 เพื่อใช้เป็นสถานที่ ควบคุม อบรม และฝึกวิชาชีพตลอดจนการให้การบำบัดรักษาผู้ต้องขังที่ต้องโทษคดี พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษโดยเฉพาะซึ่งมีกำหนดโทษไม่เกิน 5 ปี

2. การฝึกอาชีพ

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยาดำเนินการฝึกวิชาชีพทุกวันราชการ ตั้งแต่ 08.00-18.00 น. หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการอื่น ๆ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ

แต่ละโรงงาน วิชาชีพอยู่ในขณะนี้ ได้แก่ ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ จักสาน เกษตร และพับถุงกระดาษ การฝึกวิชาชีพทุกวิชาจะเป็นแบบไม่มีหลักสูตร ระยะเวลาในการฝึกวิชาชีพจะฝึกกันเรื่อยไป จนกว่าจะพ้นโทษ หรือย้ายไปอยู่เรือนจำอื่น ส่วนผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นทางโรงงานจะคัดเลือกตามความสมัครใจ และความแข็งแรงของร่างกาย ผู้ฝึกสอนคือเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในแต่ละโรงงานและนักโทษที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพนั้น ^{๒๕}

ง. ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

1. ประวัติความเป็นมา

ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 มีชื่อว่า สถานอบรมและฝึกอาชีพพระนครศรีอยุธยา ต่อมา พ.ศ. 2516 ได้ยกเลิกไปเนื่องจากกรมราชทัณฑ์ ได้ใช้เป็นที่ควบคุมบุคคลที่เป็นอันธพาล ตามคำสั่งของคณะปฏิวัติ และใน พ.ศ. 2522 ได้ตั้งขึ้นใหม่ที่ตำบลช่างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ชื่อว่า ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางไทร ต่อมา พ.ศ. 2523 คณะรัฐมนตรีขอใช้พื้นที่ ที่ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางไทร เป็นศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จึงได้ย้ายมาอยู่ชั่วคราวที่ข้างศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และได้ย้ายไปอยู่เป็นการถาวรที่ ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2528 มีเนื้อที่ภายใน 9 ไร่ 3 งาน เนื้อที่ภายนอก 117 ไร่เศษ เป็นที่ควบคุมผู้กระทำผิดเป็นครั้งแรกที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 25 ปี มีโทษกระทำผิดตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี ^{๒๕}

2. การฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขังในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยานั้น มีทั้งวิชาชีพที่มีหลักสูตรและไม่มีหลักสูตรดังนี้คือ

2.1 การฝึกวิชาชีพที่มีหลักสูตร ได้แก่ ช่างตัดผม พิมพ์ดีด ช่างเชื่อม โลหะ ช่างไม้ และช่างตัดเสื้อ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสนองนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่จะให้มี

^{๒๕} สัมภาษณ์ อนันต์ แดงบางคำ, หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา, 17 กรกฎาคม 2532

^{๒๕} สัมภาษณ์ บุญสุทธิ ธนุศิริ, วิชาการผู้ปกครองวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา, 16 กรกฎาคม 2532.

การศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ผู้ต้องขังวัยหนุ่ม โดยให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาวิชาชีพอย่างน้อยคนละ 1 สาขา เพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับสภาพชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชั้นที่เปิดสอนแบ่งออกเป็น หลักสูตรระยะสั้นใช้เวลา 90 ชั่วโมง และ 120 ชั่วโมง และระยะยาวใช้เวลา 300 ชั่วโมง จบหลักสูตรมีวุฒิบัตรรับรอง ผู้สอนได้แก่เจ้าหน้าที่จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานวัยหนุ่ม

2.2 การฝึกวิชาชีพแบบไม่มีหลักสูตร หรือการใช้แรงงานผู้ต้องขัง เป็นกระบวนการปฏิบัติที่จะช่วยให้ผู้ต้องขังประพฤติดันเป็นพลเมืองดีได้ วิชาชีพที่ฝึกให้ผู้ต้องขัง ได้แก่ เกษตรกรรม ช่างไม้จักสาน และแรงงานรับจ้างทั่วไป เช่น พับถุงกระดาษ การคัดเลือกผู้ต้องขัง วิชาชีพ วิจารณ์จากความแข็งแรงของร่างกาย สติปัญญา ความสนใจ ฝีมือและความรู้ ความชำนาญ เพื่อให้บังเกิดผลดี และประหยัดเวลาการอบรมฝึกวิชาชีพ สำหรับระยะเวลาที่ใช้ฝึกสอนวิชาชีพ ทางทัณฑสถานวัยหนุ่ม จะฝึกสอนให้จนกว่าจะมีความรู้ความชำนาญ โดยให้ปฏิบัติงานไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพ้นโทษ โดยใช้เจ้าหน้าที่ของทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครหรืออยุธยาที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพต่าง ๆ เป็นผู้ฝึกสอน²⁷

การจัดการศึกษาในเรือนจำทั้ง 4 แห่ง ส่วนใหญ่จัดการศึกษาแบบไม่มีหลักสูตรมากกว่าการจัดการศึกษาที่มีหลักสูตรอาจเนื่องมาจากผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่มีระดับการศึกษาพื้นฐานต่างกันระยะเวลาต้องโทษต่างกัน จึงทำให้ต้องมีการฝึกอาชีพต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังแบบไม่มีหลักสูตรมากกว่า เพราะใช้ระยะเวลาสั้นเป็นครั้งคราวสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน ทั้งการฝึกอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพช่างไม้ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างตัดผม ฯลฯ ก็สามารถจัดการศึกษาได้ทั้งมีหลักสูตร และไม่มีหลักสูตรเพราะทางเรือนจำแต่ละแห่งเห็นว่าผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานสมควรฝึกอาชีพนั้น ๆ ได้ผลงานในวิชาชีพต่าง ๆ มีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จัดให้มีการฝึกอาชีพมากกว่าและผู้ต้องขังพ้นโทษก็สามารถนำวิชาชีพที่ฝึกในเรือนจำต่าง ๆ ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งก็ไม่จำเป็นต้องมีวุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตรอะไร

²⁷ สัมภาษณ์ ชรณินทร์ ทองคำ, หัวหน้าฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพ ทัณฑสถานวัยหนุ่ม พระนครหรืออยุธยา 16 กรกฎาคม 2532.

การจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังทั้งที่มีหลักสูตร และไม่มีหลักสูตร ลักษณะจะคล้ายกันเพราะส่วนใหญ่เป็นการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขังในหลายอาชีพ เพียงแต่เรียนจำให้การศึกษามีระบบต่อเนื่องในเวลาที่กำหนดว่าจะต้องเรียนกี่ชั่วโมง ระยะเวลาจากเวลาใดถึงเวลาใด พื้นฐานการศึกษาของผู้ต้องขังสมควรหรือไม่ ก็จะฝึกอาชีพให้ถือเป็นการให้การศึกษาอย่างหนึ่งที่มีหลักสูตร แต่ถ้าในการศึกษาในระยะเวลาสั้น ๆ แล้วผู้ต้องขังสามารถปฏิบัติงานในอาชีพนั้นได้ และมีรายได้ ผลตอบแทนดีกว่า งบประมาณที่ใช้ไม่มากนัก ทางเรือนจำ และทัณฑสถานส่วนใหญ่จึงจัดการศึกษาให้อย่างไม่มีหลักสูตร มีหลายสาขาอาชีพ

ผลงานวิจัยในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเรียนไว้หลายท่านดังนี้คือ

ดวงเดือน พันธมนาวิน ได้ศึกษาถึงทัศนคติของเด็กไทยวัยรุ่นชายและหญิงที่มีต่อครู โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร เป็นชาย 360 คน หญิง 360 คน รวม 720 คน พบว่าเด็กวัยรุ่นหญิง มีทัศนคติต่อครูดีกว่าเด็กวัยรุ่นชาย และเด็กวัยรุ่นชายหญิงที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจสูง มีทัศนคติที่ดีต่อครูมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ²⁹

นำทรัพย์ จันทน์หอม พบว่า ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจกับอารมณ์ในการกระทำ หรือพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อตนเองหรือเพื่อนฝูง และการกระทำของครูนั้น จะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ส่งเสริมความสนใจต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีได้³⁰

²⁹ ดวงเดือน พันธมนาวิน, อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวัยรุ่น (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2518), หน้า 67.

³⁰ นำทรัพย์ จันทน์หอม. "ความมุ่งหวังของนักเรียนต่อครูในเรื่องการลงโทษและให้รางวัล." หน้า 2.

นลินี วันชัย พบว่า ความสัมพันธ์ที่ตีระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนต้องคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์นั้น เพื่อนักเรียนซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก นอกจากนั้นครูจะต้องไม่มีความรู้สึกว่าคุณครูอยู่เหนือนักเรียนต้องไม่ดูถูกและไม่ทำที่ซ้ำเข็ญกับนักเรียนเมื่อครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูก็ยังสามารถปลุกฝังทัศนคติที่ดีกับนักเรียน^{๓๐}

ภาพร เมฆรักษาวณิช ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยและทัศนคติ ทางการศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ขนาด .๑14 และ .4๑๑ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีความแตกต่างในด้านนิสัยและทัศนคติทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๑.1^{๓๑}

ประพันธ์ คูหามุขี ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของนักเรียนไทยมุสลิม ในภาคการศึกษา 2 เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของนักเรียนที่ลาออกก่อนเรียนจบชั้นประโยคประถมศึกษา และไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือศึกษานิเทศก์อำเภอ 25 คน ครูประจำชั้น 1๑6 คน ผู้ปกครองนักเรียน 324 คน และนักเรียนจาก 4 จังหวัดภาคใต้ 321 คน เป็นชาย 2๑๑ คน เป็นหญิง 112 คน แยกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 155 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 166 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติ ที่ดีต่อการศึกษา เห็นคุณค่าของการศึกษา และต้องการศึกษาต่อ ถ้าการศึกษาเล่าเรียน เรียนด้วยความสมัครใจ และต้องการเรียนเพื่อมีอาชีพเป็นข้าราชการ

^{๓๐} นลินี วันชัย, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติของครูกับนักเรียน." (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25๑๑), หน้า 86.

^{๓๑} ภาพร เมฆรักษาวณิช, "ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทัศนคติทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน." หน้า ก-ข.

2. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนไม่ใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนหรือต่อการศึกษา แต่เกิดจากปัญหาอื่น ๆ เช่น ความยากจนต้องออกไปประกอบอาชีพและต้องการเรียนเกี่ยวกับศาสนาของตน^{๑๒}

วิญญู พูลศรี ได้ศึกษาเรื่องผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยและทัศนคติทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาวิทยาลัยครู เชียงใหม่ ศึกษาโดยใช้กลุ่มให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาฝึกให้นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ที่มีสัมฤทธิ์ของผลการเรียนความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยและทัศนคติทางการเรียนไม่ค่อยดี โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยและทัศนคติทางการเรียน แตกต่างกับนักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกอย่างมีนัยสำคัญ^{๑๓}

บุษกร เพชรวิวรรธน์ ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อครู ของนักเรียนพบว่า

1. อายุของนักเรียน กลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี 16 ปี 17 ปี และ 18 ปี มีผลต่อทัศนคติต่อครูของกลุ่มนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความแตกต่างกัน ในด้านการปกครองและบุคลิกภาพ ส่วนทางด้าน การสอน ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียนไม่แตกต่างกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีทัศนคติต่อครูและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันในด้านการเรียนและการปกครอง ส่วนทางด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติและความสัมพันธ์กับนักเรียนไม่แตกต่างกัน

^{๑๒} ประพันธ์ คูหามักษ์, รายงานการวิจัยทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในภาคการศึกษา 2 (ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคการศึกษา 2 จังหวัดยะลา, 2512), หน้า 87.

^{๑๓} วิญญู พูลศรี, "ผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยและทัศนคติทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครู เชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532), หน้า ก. ข.

3. อาชีพของผู้ปกครองในกลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ การเกษตร รับจ้าง และอื่น ๆ มีทัศนคติต่อครูและกลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครอง ประกอบอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันในด้านการสอน การปกครอง บุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียน

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวในกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลาง และต่ำ มีทัศนคติต่อครู ของกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีความแตกต่างกันในด้านการสอน บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์กับนักเรียน ส่วนทางด้านการปกครอง และความประพฤติไม่แตกต่างกัน

5. การศึกษาของผู้ปกครอง ในกลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครอง ได้รับการศึกษาระดับชั้น ป.4 ลงมา ระดับชั้น ป.5 - มศ.3 ระดับชั้นม.ศ 3 ขึ้นไป มีทัศนคติต่อครูของกลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครอง ได้รับการศึกษาในระดับต่างกัน มีความแตกต่างกันในด้านการสอน การปกครอง บุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียน

6. สถานที่อยู่ของกลุ่มนักเรียนในเมือง และนอกเมือง มีทัศนคติต่อครูของกลุ่มนักเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกัน ในด้านการสอน การปกครอง บุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียน^{๓๔}

สมบุญ เกาพัฒนา ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของพยาบาล ดังนี้

1. สถานภาพสมรส กลุ่มพยาบาลที่ยังไม่สมรสและสมรสแล้วพบว่า พยาบาลที่ยังไม่สมรส มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลสูงกว่าพยาบาลที่สมรสแล้ว ในด้านงานพยาบาล และด้านผู้บังคับบัญชา ส่วนทางด้านผู้ป่วยและญาติ เพื่อนร่วมงาน เครื่องมือ เครื่องใช้ อาคารสถานที่ และบรรยากาศในการปฏิบัติงาน พยาบาลทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

2. วุฒิต่างการเรียนกลุ่มพยาบาลที่มีวุฒิต่างการ เรียนสูงมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ด้าน งานพยาบาลและด้านผู้ป่วยและญาติดีกว่าพยาบาลที่มีวุฒิต่างการ เรียนต่ำ

^{๓๔}บุษกร เพชรวิวรรณ์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง" ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. หน้า 74-77.

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. รายได้ กลุ่มพยาบาลที่มีรายได้มากกว่าทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลทุกด้าน สูงกว่ากลุ่มพยาบาลที่มีรายได้น้อย^{๖๖}

จำเนียร น้อยท่าช้าง ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของเด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษา เกือบทุกระดับ ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 และอาชีวศึกษา มากกว่าร้อยละ 90 มีความต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ^{๖๗}

สุเทพ โลไทสงค์ ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของนักเรียนในจังหวัดเชียงราย พบว่าหมวดเกษตรกรรม หมวดคหกรรม และหมวดช่างอุตสาหกรรมนักเรียนมีทัศนคติเชิงนิมาน^{๖๗}

รังสรรค์ สลับแสง ศึกษาพบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุ 20 ปีลงมา และอายุ 25 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เกี่ยวกับระดับการศึกษา นักศึกษาระดับที่ 3 กับระดับที่ 4 มีทัศนคติ ต่อครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เกี่ยวกับอาชีพของนักศึกษา มีทัศนคติด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษามีความแตกต่างกันแต่ด้านการสอน การปกครอง ลักษณะท่าทาง

^{๖๖} สมบุญ เกาพัฒนา, "ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของพยาบาลสังกัดสำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร." (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520), หน้า 88-90.

^{๖๖} จำเนียร น้อยท่าช้าง, "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ของเด็กรตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521." (หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5, 2523), หน้า 86.

^{๖๗} สุเทพ โลไทสงค์, "ทัศนคติต่อวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดเชียงราย." (ปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร), 2524. หน้า 50-51.

และความประพฤติไม่แตกต่างกัน^{๑๑}

จากรูลักษณะ พินพรมราชได้ศึกษาทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเรื่องการยอมรับในตัวครู และการยอมรับคุณค่าของการศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีภูมิหลังทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 381 คน เป็นชาย 202 คน และหญิง 179 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามทัศนคติทางการเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านการยอมรับในตัวครู และการยอมรับคุณค่าของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .924

ผลการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติทางการเรียนค่อนข้างดี โดยมีทัศนคติเฉย ๆ ในเรื่องการยอมรับในตัวครู และมีทัศนคติค่อนข้างดี ในเรื่องการยอมรับคุณค่าของการศึกษา
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีทัศนคติดีกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติทางการเรียนดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่
4. นักเรียนที่มีภูมิหลังทางครอบครัวต่างกันในด้านการศึกษาของบิดา มารดา สภาพทางครอบครัว อาชีพของบิดา มารดา ภูมิฐานะเดิม และจำนวนพี่น้อง มีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

^{๑๑} รุ่งสรรค์ สลับแสง, "ทัศนคติของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527), หน้า 51.

5. นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่างกันทางด้านประเภทของสถานศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทัศนคติทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05^{๓๑}

วินัย พรหมอินทร์ ศึกษาพบว่าชาวชนบทที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีลักษณะแตกต่างกัน มีทัศนคติที่มีการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนชาวชนบทกลุ่มที่มีบุคคลในครอบครัวมีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีทัศนคติที่ดี ต่อการศึกษาสูงกว่า กลุ่มที่ไม่มีบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา^{๔๐}

จากผลงานวิจัยในประเทศ จะเห็นได้ว่า ยังมีการศึกษาในเรื่องทัศนคติทางการเรียน ของนักเรียนอยู่น้อยมาก โดยเฉพาะทัศนคติทางการเรียนของผู้ต้องขังนั้นยังไม่มีใครศึกษาไว้เลย อาจเป็นเพราะบุคคลทั่วไปไม่เห็นความสำคัญในเรื่องทัศนคติของผู้ต้องขังต่อการเรียน เนื่องจากผู้ต้องขังแต่ละคนคงจะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียนมาแล้ว ประกอบกับ เพื่อให้ให้นักโทษใช้เวลาว่างต้องโทษไปในทางที่เป็นประโยชน์ เรือนจำแต่ละแห่งต้องให้การศึกษารูปแบบของการฝึกอาชีพเป็นส่วนใหญ่นั้นคือ ผู้ต้องขังทุกคนต้องได้รับการฝึกอาชีพ อย่างไม่อย่างหนึ่งไม่ว่าจะเต็มใจเข้ารับการฝึกอาชีพหรือไม่ เพื่อให้จะได้ผลิตภัณฑต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ สวยงาม ประณีต คงทนออกมาเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า จึงคิดว่าผู้ต้องขังน่าจะได้รับการฝึกอาชีพมาเป็นอย่างดี การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยจึงเน้นด้านการยอมรับในตัวครูมากกว่า การเห็นคุณค่าของการศึกษาในตัวผู้เรียน หรือทัศนคติทางการเรียน

^{๓๑} จารุลักษณ์ ผินพรหมราช, "การเปรียบเทียบทัศนคติทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่างกัน," หน้า ง-จ.

^{๔๐} วินัย พรหมอินทร์, "ทัศนคติ ค่านิยม และความต้องการของชาวชนบทไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีการพัฒนาต่างกันและมีพฤติกรรมในครอบครัวต่างกัน," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531), หน้า 145.

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศได้มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเรียน ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้
 บราวน์และโฮลซ์แมน (Brown and Holtzman) ได้ประเมินการใช้แบบสำรวจนิสัย
 และทัศนคติในการเรียน (The study Habits and Attitudes : SSHA) ในชั้นมัธยมศึกษา
 โดยนำแบบสำรวจ SSHA ซึ่งมีข้อกระทง 100 ข้อ มีลักษณะเนื้อหาคล้ายกับข้อกระทงใช้ในแบบ
 สำรวจสำหรับมหาวิทยาลัย ปรับปรุงให้เหมาะสมในการใช้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (SSHA :
 Form H) โดยการพัฒนาให้เป็นรูปแบบสำรวจที่มีมาตรฐานคำนวณหาค่าความเที่ยง ความตรงและ
 เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norm) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คำนวณหาความตรงเป็นนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษา (ชั้น 7 - 12) จำนวน 10,888 คน จากรัฐต่าง ๆ 13 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา
 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจ SSHA และคะแนนเฉลี่ย (G.P.A.)
 ซึ่งอยู่ระหว่าง .32 ถึง .66 และค่าเฉลี่ย .49 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบ
 วัดความถนัดทางการเรียน (A Scholastic Aptitude Test : SAT) กับคะแนนเฉลี่ยอยู่
 ระหว่าง .19 ถึง .83 และโดยเฉลี่ย .57 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัด
 SAT กับแบบสำรวจ SSHA ต่ำมากอยู่ระหว่าง -.04 ถึง .54 และโดยเฉลี่ย .27 แสดงให้
 เห็นว่า (SSHA Form H) สามารถวัดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการ
 เรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งแบบวัดความถนัดทางการเรียนครอบคลุมไม่ถึง

การคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest) กลุ่มตัวอย่างเป็นนัก
 เรียนชั้น 9 จำนวน 237 คน ให้ตอบแบบสำรวจ 2 ครั้ง ระยะเวลาห่างกัน 4 สัปดาห์ ได้ค่า
 ความเที่ยงของด้าน (Scale) ทั้ง 4 ดังนี้ หลีกเลียงความล่าช้า .95 วิธีการเรียน .93 การ
 ยอมรับในตัวครู .93 และการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา .94 ได้ค่าความเที่ยงสูงพอที่ใช้วัดนิสัย
 และทัศนคติในการเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้

คำนวณหาเกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์จากตัวอย่างทั้งหมด 11,218 คน จาก 13 รัฐ
 แยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้น 7 - 9) จำนวน 5,425 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(ชั้น 10-12) จำนวน 5,793 คน⁴¹

บราวน์และโฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman) ตั้งสมมุติฐานขึ้นว่า "นิสัยในการเรียน และทัศนคติกับแรงจูงใจในการเรียนอาจจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าบุคลิกภาพหรือตัวแปรทางด้านจิตวิทยาอื่น ๆ" และต่อมา เขาได้สร้างแบบสำรวจขึ้นปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาได้⁴²

โคแกน (Cogan) และเลฟวิน (Levin) ซึ่งศึกษาพบว่าความสัมพันธ์แบบบอบอ่อนมีความเป็นมิตรระหว่างครูกับนักเรียนจะทำให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น และจากการศึกษาเขาสรุปว่า ยิ่งครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันดีเท่าไร นักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสูงสุดได้มากเพียงนั้นและลักษณะความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาเรียนของนักเรียนมีความศรัทธาในตัวครู ความศรัทธาที่นักเรียนให้แก่ครูจะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน โดยเห็นว่าการเรียนเป็นงานประจำ และกิจกรรมเป็นงานอดิเรกและคิดเสมอว่าไม่มีใครแก่เกินไปที่จะเรียน เพราะการเรียนเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต การมีทัศนคติต่อการเรียนดีนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดี⁴³

เมเรนส์ และเลมันน์ (Mehrens and Lehmann) ได้กล่าวว่า "นักเรียนจะเรียนได้ดีเพียงใดนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถหรือเชาวน์ปัญญาอย่างเดียว องค์ประกอบอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ วุฒิภาวะแรงจูงใจและนิสัยในการเรียน รวมทั้งทัศนคติของนักเรียน

⁴¹William F. Brown and Wayne H. Holtzman, "Evaluating the Study Habits and Attitudes of High School Students," Journal of Educational Psychology : 404 - 409.

⁴²William F. Brown and Wayne H. Holtzman, "Use of the Survey of Study Habits and Attitudes for Counseling Student," The Personnel and Guidance Journal 35 (December 1956) : 214-217.

⁴³Morris L. Cogan and Harry Levin, "Studies of Teacher Behavior," The Journal of Experimental Education : 135-139.

ที่มีต่อคุณค่าทางการศึกษาต่อครู โรงเรียนและวิชาที่เรียน⁴⁴

อนุกวูฟอรอบี (Onukwuforobi) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโปรแกรมการเรียนกับความคาดหวังทางอาชีพและโอกาสของนักเรียนมัธยมในมลฑลโอเออร์รี่ (Owerri Province) ประเทศไนจีเรีย พบว่าประเภทของโรงเรียนและโปรแกรมทางการศึกษาที่นักเรียนอยู่ มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ⁴⁵

ลาฮาเดิร์น (Lahaderne) ศึกษาพบว่า ความสนใจที่นักเรียนมีต่อการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนขึ้นอยู่กับทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน สัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและความสามารถของนักเรียนหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสนใจในการเรียน การเข้าร่วมในกิจกรรมของนักเรียน แต่ความสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมของนักเรียนสัมพันธ์กับสติปัญญา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน สรุปได้ว่า ความสนใจเข้าร่วมในกิจกรรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถทั่ว ๆ ไปของนักเรียนมากกว่าทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน⁴⁶

คาน (Khan) ศึกษาพบว่า ทัศนคติของนักเรียนชายที่มีต่อครูจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ส่วนนักเรียนหญิงแทนที่จะเป็นทัศนคติที่มีต่อครูกลับเป็นนิสัยในการเรียนที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของคนเรานอกจากจะขึ้นอยู่กับสติปัญญาแล้ว อารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติในการเรียน

⁴⁴William A. Mehren and Irvin J. Lehmann, Measurement and Evaluation in Education and Psychology, 2 nd ed. (New York : Holt Pinchar and Winston, 1970), p. 584.

⁴⁵Noel Justin Onukwuforobi, "An Investigation of the Relationship Between Educational Programs, and Occupational Aspiration and Opportunities of Secondary School Students in Owerri Province East Central State, Nigeria," Dissertation AbstractXXXVI (January, 1976), 4390.

⁴⁶Henriette M. Lahaderne, "Attitudinal and Intellectual Correlates of Attention," The Journal of Educational Psychology(1968) : 320-324.

ตลอดจนนิสัยในการเรียน ที่มีบทบาทสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเช่นกัน⁴⁷

ไลท์ และอเล็กซาคอส (Light and Alesakos) ทำการวิจัยถึงผลการแนะแนว เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มเกี่ยวกับนิสัยในการเรียนเพื่อต้องการจะศึกษาว่านิสัยในการเรียนจะแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 30 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และ 2 ใช้เป็นกลุ่มทดลองที่จะให้การแนะแนวเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มทำแบบสำรวจนิสัยในการเรียนของเรื่งที่ทั้งก่อนและหลังการให้การแนะแนว ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะแนวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีขึ้นอย่างสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะแนว เป็นรายบุคคลสอบได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มควบคุมสอบไล่ได้คะแนนวิชาเรขาคณิตต่ำลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ประเมินว่ากลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่มนี้ผลการเรียนการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก และในทางตรงกันข้ามครูผู้สอนวิชาเรขาคณิตประเมินว่า ผลการเรียนของกลุ่มควบคุมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ⁴⁸

วิลเลียม (William) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพ ความสามารถและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีและทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนโดยใช้แบบสำรวจ แคลิฟอร์เนีย สตัทท์กี แมทซอท เซอร์เวย์ (California Study Method Survey: (SMS) วัดทัศนคติและ

⁴⁷S.R. Khan, "Effective Correlates of Academic Achievement," The Journal of Educational Psychology (1969) : 216 - 221.

⁴⁸Louise L. Light and C.E. Alesakos, "Effect of Individual and Group Counseling on Study Habits," The Journal of Educational Research 63. (July-August 1970) : 450-455.

แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 115 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจำนวน 50 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อโรงเรียน คือ ได้คะแนนกว่า 1.3 S.D เมื่อเทียบกับปกติวิสัยระดับชาติของแบบสำรวจ กลุ่มที่สองจำนวน 65 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน คือ ได้คะแนนสูงกว่า 1.3 S.D เมื่อเทียบกับปกติวิสัยระดับชาติ คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ได้จากคะแนนจากแบบสอบชุดการอ่านและคณิตศาสตร์จากแบบทดสอบรูปแบบสอบสัมฤทธิ์ผลแคลิฟอร์เนีย (California Achievement Test : Battery) และคะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) ของภาคเรียนที่ 1 ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนบุคคลิกภาพและความสามารถสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน⁴⁹

ลา เบลล์ (La belle) ได้ศึกษาทัศนคติในการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้น 5 เชื้อชาติอเมริกัน สเปน กับอเมริกา อังกฤษกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในโรงเรียนรัฐบาลในนิวยอร์กจำนวน 882 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตัวแปร 4 ตัว คือ เชื้อชาติ ผลการเรียน อาชีพของพ่อแม่ และเพศให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบชีแมนติก (The Semantic Differential Instrument) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า พวกที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงไม่จำเป็นต้องมีทัศนคติทางบวกต่อโรงเรียนมากกว่าพวกที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอยู่ในระดับกลางและต่ำ และพวกอเมริกันสเปนกับอเมริกันอังกฤษ มีทัศนคติต่อโรงเรียนคล้ายคลึงกันมากกว่าต่างกันพวกที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับสูง และปานกลางจะมีทัศนคติทางบวกต่อโรงเรียนมากกว่าพวกที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับต่ำและกลุ่มตัวอย่างหญิงจะมีทัศนคติไปในทางบวกมากกว่าชาย แต่กลุ่มตัวอย่างชายมักจะมีทัศนคติต่อโรงเรียนโดยสัมพันธ์เข้ากับเอกลักษณ์แห่งตน (Self-Identity) การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ทัศนคติในการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แต่สถานภาพทาง

⁴⁹Robert L. William, "Personality, Ability and Achievement Corrolates of Scholastic Attitudes, "The Journal of Educational Research 63 (January 1970) : 232-237.

เศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ทำให้คนมีทัศนคติในการเรียนแตกต่างกัน⁵⁰

เนล, กิลล์ และทิสเมอร์ (Neale, Gill and Tismer) ได้ศึกษาพบว่า ทัศนคติที่มีต่อวิชาเรียนจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 6 เป็นชาย 105 คน หญิง 110 คน เมื่อเปิดเรียนสัปดาห์แรกให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบซีแมนติค (The Semantic differential Instrument) แบบทดสอบสติปัญญา (The large Thorndike Intelligence Test-Level II) และแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผล (The S. R. A Achievement Series) และเมื่อสิ้นปีการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทำแบบทดสอบทัศนคติต่อวิชาที่เรียน และสัมฤทธิ์ผล⁵¹

เบลคโซ (Bledsoe) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครูโดยวิธีการสังเกตครูที่สอนในชั้นเรียนและให้คะแนน จากการสังเกตกลุ่มตัวอย่าง เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4368 คน แยกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียน ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสังเกตครูจำนวน 180 คน ประมาณ 4 สัปดาห์ แล้วให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้วยการทำรายงานการสังเกตโดยนักเรียน (The Pupil Observation Report = POSR) และทำแบบวัดทัศนคติต่อครู (Scale for Measuring Attitudes toward Any Teacher : SMAT) นำคะแนนจากแบบวัดทั้งสองมาทำการวิเคราะห์แยกครู ตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและสาขาวิชาที่สอน ผลวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครู ต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูง มีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มที่มีทัศนคติต่ำ

⁵⁰Thomas Jeffrey La Belle, "Attitudes and Academic Achievement Among Male and Female Anglo and Spanish American Fifty Grade Students, Dessartation Abstracts International (1970) : 1624-A.

⁵¹Daniel C. Neale, Noel Gill and Werner Tismer, "Relationship Between Attitudes Toward School Subject and School Achievement," The Journal of Educational Research (1970) : 232-237.

2. นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อครูวิทยาศาสตร์น้อยที่สุดและมีทัศนคติที่ดีต่อครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุด
3. นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อครูต่างกัน นักเรียนอายุมากจะมีทัศนคติต่อครูมากกว่า
4. นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มากกว่าครูที่มีอายุสูงกว่า 35 ปี
5. นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อครูชายมากกว่านักเรียนหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อครูหญิงมากกว่า
6. นักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อครูที่สอนสังคม ในขณะที่นักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อครูสอนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์มากกว่า⁵²

ทราเวอร์ส (Travers) ให้ความเห็นว่า การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยตัวแปรทางด้านสติปัญญาถึงแม้ว่าจะออกข้อสอบได้ดีเยี่ยมเพียงใดค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวแปรทางด้านสติปัญญาจะมีค่าสูงสุดไม่เกิน .7 หมายความว่า ในการทำนายนี้จะทำนายได้ถูกต้อง 50% ที่เหลือจะต้องใช้ตัวแปรทางด้านอื่นที่มีใช้สติปัญญามาวัด⁵³

โพพพาน และมัวร์ (Pophan and Moore) ได้ศึกษาพบว่านิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียนและการปรับตัวทางด้านการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนโดยศึกษากับนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนและแบบทดสอบการปรับตัวทางด้านการเรียนนำเอาคะแนนการสอบของสภาการสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาแห่งอเมริกา (The American Council on Educational Psychological Examination-ACE) และคะแนนเฉลี่ยในภาคการศึกษาก่อนมาคิดคำนวณโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสหสัมพันธ์หาค่าสหสัมพันธ์ของคุณผลปรากฏว่าคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียน และคะแนนการปรับตัวทางด้านการเรียนสัมพันธ์สูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง

⁵² Joseph Bledsoe, "Factors Related to Pupil Observation Report of Teacher and Attitudes Toward their Teacher," The Journal of Educational Research : 121 - 122.

⁵³ Robert M.W. Travers, Educational Measurement (New York : The Macmillan Company, 1958), p.396.

คะแนนจากแบบทดสอบทั้งสองตั้งกล่าวกับคะแนน A C E ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน
ทัศนคติในการเรียนกับคะแนนเฉลี่ย และนิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียนกับคะแนน A C E
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า แบบสำรวจทั้งสองมีความสัมพันธ์
กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากกว่าความถนัดทางการเรียน และเป็นการยืนยันว่า แบบสำรวจนิสัย
ในการเรียนและทัศนคติในการเรียนและแบบทดสอบการปรับตัวทางการเรียน ได้วัดคุณลักษณะบาง
อย่างที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนซึ่งแบบทดสอบความถนัดทางการเรียนคลุมไม่ถึง⁵⁴

มอริส (Morries) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะได้คะแนน
นิสัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกลุ่มตัว
อย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 7 จำนวน 144 คน ชั้นปีที่ 8 จำนวน 130 คน และชั้นปีที่ 9 จำนวน
97 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนให้ครูประจำชั้น
ประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดย
ให้คะแนนเป็น A, B, C หรือ D, E และเปลี่ยนคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและ
ทัศนคติในการเรียนให้เป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์และทัศนคติในการเรียนกับประเมินค่าของครูเกี่ยวกับ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ครูประเมินให้คะแนน A, B ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์
ไทล์ของคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนจะสูง กว่าพวกที่ได้คะแนน
D และ E ร้อยละ 87 ของนักเรียนชั้น 7 ที่ได้คะแนน A-B จะได้คะแนนจากแบบสำรวจนิสัยใน
การเรียนอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป ขณะที่นักเรียนที่ได้คะแนน D และ E มีเพียง
ร้อยละ 31 เท่านั้น ที่ได้คะแนนอยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไป ผลของนักเรียนที่เรียน
ชั้น 8 และ 9 ก็คล้ายคลึงกับของนักเรียนชั้น 7 ดังกล่าว⁵⁵

⁵⁴W. Janes Popham & Mary R. Moore, "A Validity Check on the
Brown-Holtzman Survey of Study Habits and Attitudes and the Burrow
College Inventory of Academic Adjustment," The Personnel and Guidance
Journal (1960) : 552 - 554.

⁵⁵F.L. Morris, "The Validity of the Brown-Holtzman Survey of
Study Habits and Attitudes 1960 Experimental Revision of Grades 7-12,"
Unpublished Master's Thesis (1961) : 23.

จากผลงานวิจัยในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ผลงานวิจัยจะเน้นหนักไปในตัวผู้เรียนวิธีการเรียน และทัศนคติทางการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทัศนคติทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมาก โดยเฉพาะการมีความสัมพันธ์แบบบอบอ่อน จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น จึงได้มีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา ทัศนคติทางการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนจึงเป็นการพัฒนาบุคลากรของประเทศชาติ ให้มีคุณภาพดี และลดความสูญเปล่าทางการศึกษาของชาติต่อไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีภูมิหลังต่างกัน เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนาเรื่องนี้ให้เพิ่มมากขึ้นและจะเป็นประโยชน์ในการจัดการฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งอื่นในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย